

BERLIŃSKIE WEZWANIE DO DZIAŁANIA

DZIEDZICTWO KULTUROWE DLA PRZYSZŁOŚCI EUROPY

PREambuła

Rok 2018 jako [Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego](#) jest punktem zwrotnym dla nieustannie rozwijającego się ruchu na rzecz dziedzictwa kulturowego w Europie. Musimy wykorzystać obecną dynamikę działań, aby zidentyfikować i uwolnić pozytywny i spajający potencjał naszego wspólnego dziedzictwa kulturowego i wartości, by połączyć obywateli i społeczności Europy oraz nadać głębsze znaczenie projektowi europejskiemu. Nadszedł czas na podjęcie działań.

Niniejsze „Berlińskie wezwanie do działania” zostało zaprezentowane w trakcie [Europejskiego Szczytu Dziedzictwa Kulturowego](#) w dniu 22 czerwca 2018 r. w Berlinie przez trzy organizacje współorganizujące Szczyt, tj. przez [EUROPA NOSTRA](#) – „Głos sektora dziedzictwa kulturowego w Europie”, Niemiecki Komitet Dziedzictwa Kulturowego ([DNK](#)), pełniący funkcję krajowego koordynatora Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego w Niemczech oraz Pruską Fundację Dziedzictwa Kulturowego ([SPK](#)) z siedzibą w Berlinie.

W ramach obchodów Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego (ERDK), pierwszy Europejski Szczyt Dziedzictwa Kulturowego odbywający się w dniach 18-24 czerwca 2018 r. w Berlinie zgromadził liczne grono obywateli i organizacji z całej Europy. Wśród nich byli przedstawiciele instytucji, stowarzyszeń, fundacji i uniwersytetów, jak również społeczności lokalnych i miejsc kultu religijnego, zajmujący się dziedzictwem kulturowym, architektki, muzealnicy, konserwatorzy zabytków, rzemieślnicy, artyści, prywatni właściciele historycznych kamienic i miejsc dziedzictwa, badacze i akademicy, przedstawiciele władz publicznych, instytucji finansowych, przedsiębiorcy, start-upy, historycy (sztuki), dziennikarze, fotografowie, studenci i młodzi wolontariusze, a także ministrowie kultury, burmistrzowie i prezydenci miast historycznych, posłowie Parlamentu Europejskiego, parlamentów narodowych i regionalnych, przedstawiciele instytucji Unii Europejskiej, jak również Rady Europy, UNESCO i ICCROM oraz wielu europejskich sieci zajmujących się dziedzictwem.

Niniejsze „Berlińskie wezwanie do działania” swoją inspirację i uzasadnienie czerpie z wiedzy, entuzjazmu i zaangażowania tych wszystkich kobiet i mężczyzn, którzy troszczą się o dziedzictwo kulturowe (materialne, niematerialne i cyfrowe) i którzy poświęcają swoją wiedzę, czas i energię, zarówno w ramach pełnionych funkcji zawodowych oraz jako wolontariusze, aby przekazać to dziedzictwo przyszłym pokoleniom. Ekonomiczna wartość ich pracy jest istotna; jej społeczna i kulturowa wartość jest bezcenna.

„Berlińskie wezwanie do działania” wykorzystuje również wkład i wsparcie [krajowych koordynatorów ERDK](#), członków [Komitetu Interesariuszy ERDK](#), jak również członków platformy europejskiej zajmującej się kwestiami dziedzictwa [European Heritage Alliance 3.3](#).

Zapraszamy wszystkich, którym leży na sercu przeszłość, teraźniejszość i przyszłość Europy, aby podpisali, wspierali i w szerokim zakresie promowali niniejsze „Berlińskie wezwanie do działania”.

BERLIŃSKIE WEZWANIE DO DZIAŁANIA

MY, NIŻEJ PODPISANI OBYWATELE, ORGANIZACJE I INSTYTUCJE... jesteśmy gotowi podjąć się realizacji naszego wspólnego obowiązku uwolnienia spajającej energii i potencjału naszego wspólnego dziedzictwa kulturowego, aby wspierać tworzenie bardziej pokojowej, zamożnej, łączącej społeczeństwa i sprawiedliwej Europy.

Dzisiaj, w Europejskim Roku Dziedzictwa Kulturowego, mamy tę wyjątkową okazję, by wyrzucić wpływ na debatę dotyczącą przyszłości Europy. W obliczu tak licznych wyzwań, a nawet zagrożeń dla podstawowych europejskich wartości, debata ta nie może opierać się wyłącznie na uwarunkowaniach politycznych, ekonomicznych, czy związanych z bezpieczeństwem. Musimy „zmienić ton” narracji dotyczącej Europy. Musimy umieścić nasze wspólne dziedzictwo kulturowe, w miejscu mu przynależnym: w samym centrum polityki i priorytetów Europy.

DLACZEGO? PONIEWAŻ...

1. Nasze dziedzictwo kulturowe czyni nas Europejczykami, odzwierciedlając nasze różne i wspólne wartości, kultury i naszą pamięć. Dlatego też, stanowi ono prawdziwe urzeczywistnienie występującej w Europie „jedności w wielości”, a także pomaga nam przeciwstawić się siłom podziału, które stanowią zagrożenie dla naszego społeczeństwa.
2. Nasze dziedzictwo kulturowe potrafi uchwycić różne warstwy naszej tożsamości – lokalną, regionalną, narodową i europejską. Warstwy te wzajemnie się przenikają i wzmacniają, podlegając nieustannej ewolucji.
3. Nasze dziedzictwo kulturowe stanowi źródło zarówno naszego poczucia przynależności do lokalnej społeczności, jak i poczucia wspólnoty i solidarności w Europie.
4. Nasze dziedzictwo kulturowe łączy pokolenia, gdyż odzwierciedla ono wzajemne inspiracje i transgraniczne przemieszczanie się ludzi i idei trwające przez wiele wieków naszej wspólnej historii. Jako takie, dziedzictwo to stanowi podstawę dla pełnego szacunku i ubogacającego dialogu i interakcji w ramach i pomiędzy społecznościami w Europie, a także z innymi kulturami świata.
5. Nasze kulturowe dziedzictwo stanowi pomost łączący naszą przeszłość z naszą przyszłością. Umożliwia nam czerpanie z i budowanie na naszych tradycjach kulturowych i historii, jednocześnie pomagając nam leczyć rany i zasypywać podziały z przeszłości. Jednocześnie, inspiruje ono do nieustannej kreatywności i innowacyjności. Jako takie, stanowi źródło nieustannego poznania i inspiracji, a także podstawę dla bycia aktywnym i odpowiedzialnym obywatelem.
6. Nasze dziedzictwo kulturowe jest również istotnym bodźcem dla zrównoważonego rozwoju i pogłębiania spójności społecznej, jak również czynnikiem tworzenia, bezpośrednio i pośrednio, dużej liczby dających satysfakcję pracownikom miejsc pracy.
7. Nasze dziedzictwo kulturowe wnosi harmonię i piękno do środowiska, w którym żyjemy, zarówno tego stworzonego przez człowieka, jak i naturalnego, przyczyniając się w ten sposób do poprawy naszego dobrostanu i jakości życia.

Potwierdzając – w roku obchodów 70. rocznicy przyjęcia [Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka](#) – że prawo do dziedzictwa kulturowego jest podstawowym prawem człowieka i jednocześnie zaświadczać – w Europejskim Roku Dziedzictwa Kulturowego – o naszym oddaniu zasadom sformułowanym w licznych [stosownych dokumentach politycznych](#), przyjętych już przez wiele organizacji europejskich i międzynarodowych, stwierdzamy, że nadszedł czas, aby przełożyć te zasady na skuteczne działania z wymiernymi rezultatami dla Europy i jej obywateli:

DZIAŁANIE 1 OPRACOWANIE EUROPEJSKIEGO PLANU DZIAŁANIA NA RZECZ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Wzywamy do stworzenia ambitnego Europejskiego Planu Działania na rzecz Dziedzictwa Kulturowego, jako trwałej spuścizny Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego. Ten Plan Działania, ogłoszony w niedawno przyjętej [Nowej Europejskiej Agendzie dla Kultury](#), należy przygotować i wdrożyć przy pełnym zaangażowaniu i wsparciu ze strony wszystkich stosownych publicznych i prywatnych interesariuszy, w tym przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Musi on być również wszechstronny i powiązany z innymi kluczowymi agendami polityki i priorytetami UE, w pełni zgodny z ostatnimi [wnioskami przedstawionymi przez Radę UE](#). Mówimy tu o celach i obszarach polityki, takich jak spójność społeczna, rozwój regionalny, rozwój miast, rozwój wsi, ochrona środowiska, gospodarka morska i turystyka, agenda zrównoważonego rozwoju i przystosowanie do zmian klimatycznych, badania i innowacje, polityka cyfryzacji, edukacja i umiejętności oraz, naturalnie, o działaniach na rzecz młodzieży. Plan Działania powinien dodatkowo mieć znaczący wymiar zewnętrzny, gdyż Unia Europejska musi przyjąć odpowiedzialność w skali globalnej i zwracać się do partnerów działających poza jej granicami. Stąd Plan Działania powinien być spójny z przedstawioną przez Radę Europy [Konwencją ramową w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa](#) i ostatnio przyjętą [Europejską strategią na XX wiek w obszarze dziedzictwa](#) oraz z [Agendą ONZ 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju](#).

DZIAŁANIE 2 UZNANIE DZIEDZICTWA JAKO PRIORYTETU W EUROPEJSKICH POLITYKACH I ŹRÓDŁACH FINANSOWANIA

Wspierając przyszły Europejski Plan Działania na rzecz Dziedzictwa Kulturowego, wzywamy instytucje UE, aby w pełni uznały dziedzictwo kulturowe, jako strategiczny priorytet w [najbliższych programach w ramach poszczególnych polityk](#) i [nowych europejskich wieloletnich ramach finansowych UE \(2021-2027\)](#). Przyczyni się to do realizacji jakże bardzo potrzebnych inwestycji w kapitał ludzki i kulturowy Europy oraz do promowania europejskich wartości. Jednocześnie, zobowiązujemy się wszyscy do ciągłego podnoszenia świadomości odnośnie [różnorodnych wartości i korzyści](#) wynikających z dziedzictwa kulturowego dla Europy. Jest to szczególnie ważne z uwagi na zbliżające się wybory do Parlamentu Europejskiego w maju 2019 r. oraz związane z tym powołanie nowej Komisji Europejskiej.

DZIAŁANIE 3 ŁĄCZENIE ELEMENTÓW LOKALNYCH, NARODOWYCH I EUROPEJSKICH

Różne poziomy administracji stanowią klucz do uwolnienia pełnego potencjału dziedzictwa kulturowego jako strategicznego zasobu dla społeczeństwa, gospodarki, kultury i środowiska. Dlatego też, wzywamy wszystkie państwa, regiony i miasta Europy, aby kontynuowały opracowywanie wszechstronnej i ambitnej polityki i planów działania na rzecz dziedzictwa kulturowego. Wzywamy je również do pogłębiania prowadzonego przez nie dialogu oraz współpracy ze stosownymi europejskimi i międzynarodowymi organizacjami, jak również ze społeczeństwem obywatelskim. Dzięki temu będzie można zapewnić, że polityka i plany działania przyjęte na różnych poziomach administracyjnych – zaczynając od lokalnego, krajowego, aż po europejski – będą się uzupełniać i zachowają spójność.

DZIAŁANIE 4 OCHRONA I PRZEKAZANIE NIEZASTĘPOWALNEGO

Dziedzictwo kulturowe jest jedyne w swoim rodzaju i niemożliwe do zastąpienia. Jednakże często okazuje się bezbronne i podatne na zagrożenia. Dlatego też, naszym wspólnym zadaniem jest ochrona tego skarbu, aby dalej można go było przekazać kolejnym pokoleniom do użytku i (ponownego) wykorzystania. Musimy istotnie zwiększyć niezbędne zasoby ludzkie i finansowe oraz inwestować w zwiększanie umiejętności i budowanie odpowiednich zdolności zapewniających stosowną ochronę, rozwój i przekazanie naszego dziedzictwa, zarówno w postaci fizycznej, jak i cyfrowej. W tym procesie musimy w pełnym zakresie zaangażować uniwersytety i kręgi badacze, rozwijać innowacyjne modele biznesowe i stymulować kreatywne synergije istniejące pomiędzy dziedzictwem a sztuką. Powinniśmy również docenić wartość niematerialnych form naszego dziedzictwa, które nieustannie ewoluują i wzbogacają społeczeństwo i środowisko, w którym żyjemy.

DZIAŁANIE 5 INWESTOWANIE W WYSOKIEJ JAKOŚCI REWITALIZACJĘ OPARTĄ O DZIEDZICTWO

Musimy zapewnić odpowiednie inwestycje, publiczne i prywatne, w wysokiej jakości rewitalizację naszych dzielnic, miast i wsi opartą na dziedzictwie, bazującą na kreatywności, innowacyjności i ponownym wykorzystaniu obiektów dziedzictwa, inspirowaną zasadami wysokiej jakości „Baukultur” sformułowanymi w [Deklaracji z Davos](#) (przyjętej na samym początku Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego) i wzbogaconą o aktywny udział obywateli i społeczności lokalnych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W tym kontekście z radością przyjmujemy kreatywne i pełne szacunku interakcje między ochroną dziedzictwa nieruchomego a współczesnym wkładem w nasze środowisko zbudowane, które przyczyniają się do budowania „dziedzictwa jutra”.

DZIAŁANIE 6 PROMOWANIE LEPSZEJ WIEDZY I GŁĘBSZEGO ZROZUMIENIA

Dziedzictwu kulturowemu należy nadać znacznie większe znaczenie w działalności edukacyjnej – zarówno formalnej, jak i nieformalnej – prowadzonej na rzecz wszystkich grup wiekowych. Pozwoli to zapewnić większy udział społeczeństwa w ochronie i przekazywaniu naszego dziedzictwa kulturowego. Należy zwrócić szczególną uwagę na edukację historyczną i rozumienie dziedzictwa w szerszym kontekście dotyczącym przeszłości, teraźniejszości i przyszłości Europy. Pozwoli to wyposażyć obywateli Europy, a zwłaszcza nasze dzieci i młodzież, w niezbędne narzędzia dla uzyskania głębszego zrozumienia ciągłych interakcji i wymiany dokonywanej zarówno w Europie, jak i pomiędzy Europą a innymi kulturami świata. Wszystkie te działania pomogą zbudować relacje oparte na większym poszanowaniu i zrozumieniu pomiędzy ludźmi a miejscami, w których mieszkają, pracują, lub które odwiedzają. Ułatwi to również lepsze zrozumienie, szacunek i włączenie w te procesy nowych mieszkańców Europy.

DZIAŁANIE 7 WYKORZYSTANIE OBECNEJ DYNAMIKI DZIAŁAŃ

Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego przyczynił się do wzmocnienia dynamiki realizowanej polityki i szerokiej mobilizacji na rzecz dziedzictwa kulturowego w Europie. Musimy obecnie skonsolidować i dalej zwiększać synergie istniejące pomiędzy najszerzymi kręgami publicznych i prywatnych interesariuszy, m.in. odpowiednich europejskich i międzynarodowych organizacji i społeczeństwa obywatelskiego. Aby to osiągnąć, musimy znaleźć odpowiednią formułę dla stworzenia bardziej stałej platformy służącej zbieraniu wiedzy, budowaniu możliwości i koordynowaniu rzecznictwa dziedzictwa kulturowego w Europie.

Berlin, 22 czerwca 2018 r.

„Berlińskie wezwanie do działania” można podpisać online na stronie Europa Nostra:
www.europanostra.org/berlin-call-action

